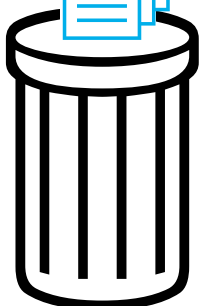

101

TYÖTÄ JA TERVETTÄ JÄRKEÄ

SATA JA YKSI TOIMENPIDETTÄ NORMIEN
PURKAMISEKSI, BYROKRATIAN KEVENTÄMISEKSI
JA LAINSÄÄDÄNNÖN JOUSTAVOITTAMISEKSI

101 SISÄLTÖ

- A. YRITTÄMINEN JA TYÖNTEKO HELPOMMAKSI
- B. ALKUTUOTANNON BYROKRATIAA PURETTAVA
- C. ASUMINEN JA RAKENTAMINEN JOUSTAVAMMAKSI
- D. JULKISET PALVELUT SUJUVAMMIKSI
- E. TERVETTÄ JÄRKEÄ LAIN TULKINTAAN
- F. HYVIEN KÄYTÄNTÖJEN LEVITTÄMINEN

YLEISIÄ NÄKÖKOHTIA JA MÄÄRITELMIÄ

Meille tulleen kansalaispalutteen perusteella yhteiskuntamme sääntely on monelta osin mennyt liian pitkälle. Se jarruttaa talouden aktiiviteettia ja siten osaltaan estää pyörien saamista pyörimään Suomessa. Keskustelusta puuttuu kuitenkin usein konkretia, vaikka normitulvan aiheuttama ahdistus on ilmeinen. Meidän on tarkasteltava kriittisesti sitä, mikä on tarpeellista hyvinvointiyhteiskunnan ja turvallisuuden ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi sekä toisaalta kysyttävä, mikä jarruttaa kehitystä. Ainakin osa normistosta on siis turhaa. Se voidaan purkaa vain siellä, missä se on syntynytkin – eduskunnassa.

Keskusta aloitti viime vuonna työn, jossa kartoitimme kansalaisten, yrittäjien ja yhteisöjen käytännön elämää hankaloittavaa hallintobyrokratiaa ja tiukkaa sääntelyä sekä osin käytännön elämästä irtaantunutta joustamatonta lainsäädäntöä.

Tähän asiakirjaan on koottu sata ja yksi (101) konkreettista ehdotusta byrokratian vähentämiseksi ja normitulvan purkamiseksi. Jokaista ehdotusta arvioidaan vielä erikseen ja selvitetään, mitä voimme asialle tehdä. Tähän mennessä toimenpiteet ovat jo näkyneet eduskuntatyössä mm. talousarvio- ja lakialoitteina.

Tätä asiakirjaa pitää lukea normien purkamista ja byrokratian keventämistä koskevan keskustelun avaajana. Jatkamme tätä työtä, otamme uusia ehdotuksia vastaan ja päivitämme asiakirjaa. Tarjoamme kansalaisille, yrityksille ja kaikille muillekin toimijoille mahdollisuuden osallistua talkoisiin konkreettisilla ehdotuksilla.

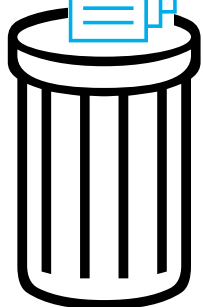

Asiakirja testaa myös suomalaisen poliittisen keskustelukulttuurin muutosvalmiutta. On helppo puhua retorisella tasolla ”normien purkutalkoista” ilman käytännön ehdotuksia. Vielä helpompaa politiikan tekemistä on ampua ehdotus alas takertumalla muutamaan yksityiskohtaan. Uusimme haasteemme muillekin puolueille tehdä oma listansa turhista normeista. Halusimme olla tässäkin asiassa rohkea aloitteentekijä ja kansalaisvaikuttamisen kanava.

Nostimme byrokratian purkutalkoot vaalikeskusteluun ja hallituksen asialistalle ([Keskustan viisi tavoitetta Suomelle 2025](#)). On nöyrästi tunnustettava, että myös Keskustan hallituskausilla on säädetty ja säännelty, normeja annettu. Emme siis hae prosessissa syyllisiä vaan ratkaisuja.

Normeja on purettu aikaisemminkin. Muun muassa Matti Vanhasen II hallituksen aikana kansalaisten elämää hankaloittavaa byrokratiaa on purettu. Esimerkiksi ympäristöministeriön hallinnonalalla pieniä laitoksia ja tavanomaisia huolto-asemia vapautettiin byrokraattisesta lupamenettelystä ja siirryttiin ilmoitusmenetelyyn. Samalla siirryttiin tarve- ja riskiperusteiseen viranomaisvalvontaan.

Pitkälti on kyse myös viranomaisten ja virkamiesten tulkinta- ja lopulta palveluasenteesta. Tiukan tulkinnan sekä esteitä että toiminnan ”jarruja” hakevan asennoitumisen sijaan on mahdollista omaksua muun muassa säännösten tarkoitusten toteutumista palveleva, kansalais- ja yrittäjämyönteinen toimintatapa.

A. YRITTÄMINEN JA TYÖNTEKO HELPOMMAKSI

1. Yrityksen pääsy ennakkoperintä- ja alv-rekisteriin on muutettava ilmoitusmenettelyksi.

- Yrittämisen alkuun liittyen uuden osakeyhtiön perustaminen saattaa kestää yrittäjän kannalta kohtuuttoman ajan, mikäli verohallinnolta ei tule kohtuullisessa ajassa päätöstä yrityksen pääsemisestä ennakkoperintä- ja ALV-rekisteriin.

2. Yrityksen y-tunnukset on saatava heti verkosta (kuten Tanskassa).

3. Kaikki työnantajavelvoitteet on voitava hoitaa yhdeltä luukulta joko julkisesti rakennettavan portaalin tai yksityisen palveluntarjoajan kautta.

4. Kuljettajayrittäjille asetettu työaikakirjanpitovelvoite on kumottava.

- Suomen on aktiivisesti toimittava EU-direktiivin muuttamiseksi.

5. Mikroyritysten kirjanpito on mahdollistettava tiliotepohjaiseksi.

6. Työperäisessä maahanmuutossa Suomessa on siirryttävä samaan käytäntöön kuin Norjassa ja Tanskassa, joissa työ- ja oleskelulupa-asiat hoituvat normaalissa tapauksessa yhden luukun periaatteella.

7. Työllistämistuessa pitää siirtyä järjestelmään, jossa yritys hakee työllistämistukea, tekee kuukausiraportin toteutuneista työllistämisistä ja maksaa tarvittaessa käyttämättömän tuen takaisin.

8. Työllistämistukien hakemiseen tarvitaan vain yksi luukku, yksi viranomainen ja yhdet lomakkeet.

9. Työllistämistukien aikataulujen ja ohjeiden on oltava yhtenäisiä koko maassa.

10. Tekijänoikeuskorvaukset pitää voida maksaa taiteilijan yritykselle, mikäli taiteilija tekee työtään yrittäjänä.

- Nykyisin tekijänoikeuskorvaukset ovat taiteilijan henkilökohtaista tuloa, mikä vaikeuttaa yrityksen kehittämistä.

11. Kauppojen aukioloaikoja pitäisi joustavoittaa siten, että kauppa voisi pitää vuodessa korkeintaan viisi liikeaikalain rajoitusten yli menevää aukiolopäivää.

- Tämä mahdollistaisi mm. venäläisten matkailijoiden tarpeiden huomioimisen. Tällä hetkellä Lapin AVI päättää poikkeusluvista.

12. Kaikkia pienpanimotuotteita on voitava myydä suoraan panimoilta ja pienpanimon raja tulee nostaa EU:n sallimaan 20 miljoonaan litraan.

- Nykyisin vain alle 4,7 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä oluttuotteita on mahdollista myydä pienpanimoilta, ja silloinkin vain jos perustaa panimon yhteyteen elintarvikekioskin, joka puolestaan täyttää kaikki aluehallintoviraston asettamat elintarvikekioskivaatimukset.
- Pienpanimoiksi määritellään nykyisen lainsäädännön mukaan enintään 10 miljoonaa litraa vuodessa valmistavat panimot. Verohelpotusta saavan pienpanimon yläraja on nostettava EU:n sallimalle 20 miljoonan litran ylärajalle. Näin pienpanimoita rohkaistaisiin kasvattamaan tuotantoaan ja tekemään työllisyyttä lisääviä investointeja.

13. Sallitaan tilaviiniryttäjille mahdollisuus myydä likööri tuotteita suoraan tilalta.

- Viinitilat voivat nyt myydä vain enimmäisalkoholimäärältään 13 % mietoja viinejä tilalta. Tämä rajoitus on keinotekoinen.

14. Maanteiden varsilla olevien häistä ja yleisötilaisuuksista kertovien tilapäisten opastekylttien osalta luovutaan lupamennettelystä. Viranomaisohjeistus riittää.

15. Teollisuuden ja voimalaitosten tuhkien ja kuonien käyttöön väylärakentamisessa pitää riittää tuotekohtainen yleislupa.

- Nykyisin järkevää käyttöä hankaloittaa se, että vaikka sivutuotteet on analysoitu ja todettu käyttökelpoisiksi, tarvitaan erillinen lupa jokaiseen käyttökohteeseen.

16. Voimalaitosten tuhkien lannoituskäyttö pitää tehdä helpommaksi luopumalla sekoitussuhteiden säätelystä ja sallimalla erilaisten sivuvirtojen nykyistä vapaampi käyttö, kunhan lopputuote täyttää lan-

noitteille asetetut ravinne- ja turvallisuusvaatimukset.

- Nykyisin sivutuotteiden käyttömäärät ovat tarkkaan säänneltyjä.

17. On otettava käyttöön investointilupamenettely, jossa kaikki yksityiskohtaista kaavoitusta, rakentamista, toiminnan käynnistämistä ja julkista rahoitusta koskevat luvat ja päätökset keskitetään yhdeksi luvaksi.

18. First North – listalle listautuville kasvuyrityksille tulee sallia osinkoverotuksen jatkuminen.

19. Starttirahan edellytysten parantaminen niin, että starttirahaa voi saada kerran, vaikka henkilö olisi perustanut yrityksen aiemmin ennen siirtymistään päätoimiseksi yrittäjäksi.

- Mahdollistaa työttömille starttirahan käytön sellaisen yritykseen, joka on perustettu jo ennen työttömyysjakson alkamista.

20. Ansiosidonnaisen päivärahan maksaminen yrittäjän starttirahaksi määräajaksi on mahdollistettava.

21. Työttömäksi jäänyt voi veloittaa irtisanomiskorvauksensa perustamastaan yrityksestä. Näin se saadaan yrityksen kipeästi tarvitsemaksi alkupääomaksi.

22. On joustavoitettava Sanssi-kortin ehtoja niin, että kortin käyttämiseen oikeutettu nuori ei menetä oikeuttaan Sanssi-korttiin, mikäli hän on sopinut työnantajan kanssa työpaikasta jo ennen kortin hakemista.

23. Verotilijärjestelmää tulee kehittää ottamalla mukaan kaikki verohallinnon maksuunpanemat verot.

- Nykyisin ainakin veroennakot ja ulosottoon menneet verot puuttuvat järjestelmästä, joten verotililakia on muutettava tältä osin.

B. ALKUTUOTANNON BYROKRATIAA PURETTAVA

24. Maatalousyrittäjien ympäristöluvut pitää uusida vain, jos tilan toiminnassa tulee muutoksia.

- Nykyisin lupa on uusittava joka kymmenes vuosi, vaikka toiminta jatkuisi vuodesta toiseen samanlaisena.

25. Maatalouden tuki- ja lupahakuprosessia on virtaviivaistettava, jotta viljelijä saa neuvonnan ja muut palvelut yhden luukun periaatteella.

26. Maatilavalvonnan lopputuloksesta on annettava tieto viljelijälle mahdollisimman pian, mielellään jo itse valvontatilanteessa. Valvontaprosessia on nopeutettava niin, etteivät tuet jää maksukieltoon pitkiksi ajoiksi.

27. Maatalouden valvontaseuraamuksia on kohtuullistettava, jos rike on ollut vähämerkityksellinen ja tahaton eikä tavoitteena ole ollut taloudellisen hyödyn saavuttaminen.

- Nykyisin täydentävien ehtojen valvonnassa sanktiot ulotetaan kaikkiin viljelijätukiin, jolloin yksittäisestä, pienestä ja tahattomasta virheestä voi tulla kohtuuton seuraamus viljelijälle. Suomen on edistettävä asiaa EU-tasolla.

28. EU-tasolla maataloustukien valvontaa on riskiperusteisesti kohdistettava nykyistä enemmän niihin jäsenmaihiin, missä hallinto- ja kontrollijärjestelmät eivät ole riittävällä tasolla ja kunnossa.

- EU edellyttää, että maatalousmenoista tehdään noin 5 prosentin tarkistukset. Suomen kaltaiselle maalle voisivat riittää 2-3 prosentin tarkistusmäärät, joka vähentäisi byrokratiaa merkittävästi. Suomen pitää ajaa tätä EU:ssa.

29. Maanviljelijälle ei pidä langettaa sanktioita, jos pinta-alatiedot muuttuvat viljelijästä riippumattomasta syystä

- Sanktiot ovat kohtuuttomia esimerkiksi silloin, jos viranomaiselta saatu edeltävä pinta-alatieto poikkeaa uudesta mittauksesta.

30. Maatalousyrittäjien osalta peltopinta-alaa koskevaa karttakäytäntöä pitää yksinkertaistaa ja tarpeettomien karttojen tekemistä vähentää.

31. Eri viranomaisten (Maaseutuvirasto, Elintarvikevirasto, ELY-keskukset sekä ELY-keskusten sisäinen tiedonkulku) välistä yhteistyötä tiedon ja asiakirjojen välittämisessä on parannettava, jos viljelijä antaa siihen luvan esimerkiksi tukihakemuksessa.

32. Eläinten merkinnässä ja rekisteröinnissä on poistettava eläinrekisterien kaksinkertainen kirjanpito.

- Nykyisin sähköisesti lähetetyistä asiakirjoista on säilytettävä myös paperiversio tilan kirjanpidossa.

33. Kaikkien tuotantoeläinten laskenta on saatava rekisteripohjaiseksi.

- Nykyisin luomulammastilojen pitää laskea takautuvasti eläinmääränsä tietyinä päivinä ja ilmoittaa tieto viranomaisille, vaikka lammastilallinen on velvollinen ilmoittamaan Eviran lammas- ja vuohirekisteriin jokaisen lampaan syntymät, liikkeet ja kuolemat. Nautatiloilla eläinmäärä lasketaan suoraan rekisteristä.

34. Tuotantoeläimen EU-tunnuksen on määrädyttävä loogisesti tilakohtaisesta numerosta ja juoksevasta korvanumerosta, kuten esimerkiksi Ruotsissa.

- Vastoin tuottajien toiveita Suomessa on käytössä satunnaisnumerointi, jotta eläinyksilön lähtötilaa ei voitaisi tunnistaa. Satunnaisesti määräytyvät pitkät EU-tunnuksot johtavat helposti näppäilyvirheisiin, joista koituu vuosittain valtava määrä hallinnollista lisätyötä ja tuen menetyksiä.

35. Eläinsuojien ympäristölupakäytäntöä on muutettava siten, että lupien käsittelyä nopeutetaan ja nykyisen kaltainen vaativa lupaprosessi kohdennetaan vain suuriin kotieläintiloihin.

36. Ympäristölupakäytäntöjä on muutettava siten, että viljelijän tarvitsee lähettää hakemus liitteineen vain yhtenä kappaleena. Viranomaisen tehtävänä on taltioida asiakirja ja ottaa tarvittavat lisäkopioid.

- Nykyisin hakijan on toimitettava hakemukset lupaviranomaiselle kolmena kappaleena, minkä lisäksi voidaan pyytää vielä lisäkappaleita, jos se on tarpeen asian kuuluttamisen ja lausuntojen pyytämisen vuoksi.

37. Päällekkäisen viranomaisvalvonnan poistamiseksi ELY-keskusten ympäristöosastolle ja aluehallintovirastojen maaseutuosastolle on perustettava yhteinen tietokanta.

- Tämä koskee esimerkiksi lannanlevitystä ja sen valvontaa.

38. Eläimistä saatavien sivutuotteiden käsittelyyn on saatava lisää joustoa. Käsittelylaitoksia on liian vähän ja kuljetuskustannukset nousevat korkeiksi.

39. Poron teurastus on mahdollistettava suoraan poronerotusaidalla ilman teuras-tamokuljetusta.

40. Pienteurastamoiden suurimpia sallittuja eläinmääriä on nostettava.

41. Hevosen lannan käyttö energiatuotannossa on sallittava.

- Turhia kustannuksia ja turhaa työtä aiheuttaa se, että toisin kuin Ruotsissa, kuivattua hevosenlantaa ei saa käyttää biolämpölaitoksessa seospolttoaineena. Lanta voitaisiin käyttää rakennusten lämmitykseen tai yhdistettyyn sähkön- ja lämmön tuotantoon.

42. Raakamaitoa on voitava myydä tilalta 10 000 kiloa ilman elintarvikehuoneistoilmoitusta.

43. Marjojen myynti litramitoilla pitää sallia marjatioilla.

- Marjatioilla AVI:n valvontaviranomaiset käyvät tarkastamassa marjojen mittaussvaa'an ja rajoittavat litramitoilla myyntiä, koska myynnin pitää tapahtua kiloissa.

44. Sesonkiaikana marjojen ja juuresten myynti maanteiden levähdyspaikoilla on vapautettava lupamenettelystä. Riittää, että myyjä toimii viranomaisohjeiden mukaan.

C. ASUMINEN JA RAKENTAMINEN

JOUSTAVAMMAKSI

45. Traktorikortilla pitää voida viedä kuorma myös vieraalle.

- Oman tilan kuormien kuljettamiseen riittää traktorikortti, mutta saman kuorman kuljettamiseen ulkopuoliselle vaaditaan nyt C-kortti.

46. Tiukoista keskikokovaatimuksista on siirryttävä kysyntä-pohjaiseen kaavoitukseen.

- Kaavoituksella säädellään rakennettavien asuntojen keskikokoa, millä luodaan epätasapaino kysynnän ja tarjonnan välille. Pääkaupunkiseudulla on kysyntää pienille asunnoille, mutta niitä ei juuri saa rakentaa asuntojen keskikokovaatimuksen (Helsinki 75 m²) vuoksi.

47. Pääkaupunkiseudulla tyhjiä toimistotilojen muuttamista asunnoiksi on joustavoitettava.

- Pääkaupunkiseudun toimitilakaavatuotanto on ollut tarpeeseen nähden ylimitoitettua. Osa toimitiloiksi kaavoitetuista alueista on muutettava asuinkäyttöön soveltuviksi.

48. Autopaikkavaatimuksia on joustavoitettava ja autottomat asukkaat on vapautettava autopaikoista aiheutuvista kustannuksista.

49. Asunto- ja mökkitonteille oikeus voida rakentaa yksi enintään 25m² rakennus ilman rakennuslupaa. Kyseinen täydennysrakentaminen hoidetaan ilmoitusmenettelyllä.

50. Vapaa-ajan asunnon muuttaminen vakituiseksi asunnoksi on tehtävä nykyistä helpommaksi ja joustavammaksi.

- Koskee haja-asutusalueita, jos vakituisen asunnon vaatimukset täyttyvät. Kunnan ratkaisu pitää riittää, koska kunnalla on palvelujen järjestämisvelvoite eikä ELY pääätä kunnan palveluista.

51. Kaavoituksen käsittelyaikoja on lyhennettävä, kaavan käynnistysvaiheen tiedotusvelvoitetta on täsmennettävä. Lisäksi on harkittava valitusmaksua, joka palautettaisiin, jos valittaja voittaa jutun.

52. Yleiskaava on palautettava kaavoituksen strategiseksi suunnittelutasoksi, jolla asemakaavojen laatimista nopeutettaisiin.

53. Suunnittelutarvealueiden ketjuttamista ei tule sallia

- Jos kaavaa ei ole laadittu viidessä vuodessa, on se osoitus siitä, ettei todellista suunnittelutarvetta ole ollutkaan. Sen jälkeen rakennuslupa on myönnettävä normaalilla rakennuslupaharkinnalla, kun vain yleiskaavan tai rakennusjärjestyksen mukainen tontin minimikokovaatimus täyttyy.

54. Asemakaavoitusta on nopeutettava luokittelemalla kaavat kiireellisyyden perusteella tärkeysjärjestykseen ja kevennettävä vähämerkityksellisten kaavojen käsittelyä.

55. Varsinainen asuntojen rakennussuunnittelu on tehtävä vasta kaavoituksen jälkeen.

- Liian tarkka kaavoitus johtaa siihen, että kaavaan joudutaan tekemään lähes lupatasoiset suunnitelmat ennen kuin kaava saadaan valmiiksi. Se nostaa huomattavasti asuntojen rakennuskustannuksia.

56. Maaseutuasumisen helpottamiseksi kaavajärjestelmään on luotava maaseutuoloihin soveltuva uusi kaavatyyppi eli ns. kevyt kyläkaava.

- Se on prosessi, jolla haetaan 20- 30 hyvää rakennuspaikkaa/kylä. Aloiteoikeus kaavasta on kyläyhdistyksellä.

57. Viranomaisen valittamista toisen viranomaisen päätöksistä pitää rajoittaa. Pääviranomaisen pitää ottaa huomioon jo asian valmistelussa ja päätöksessä muiden viranomaisten lausunnot.

58. Maakuntakaavojen hyväksymisessä on vahvistettava maakuntaliittojen päätösvaltaa.

- ELY-keskusten valitusoikeus on poistettava.

59. Valtakunnallisiin alueidenkäytön tavoitteisiin (VAT) on saatava selkeä kirjaus siitä, että ekologinen maaseuturakentaminen (puutalo + vihreä sähkö + bioenergia) on yhteiskunnan edun mukaista esimerkiksi ilmastomuutoksen torjumiseksi.

- Nykyisissä tavoitteissa yhdyskuntarakenteen tiivistäminen ohittaa kaikki muut tavoitteet. Maaseudulle ei sallita rakennettavan, koska se olisi ns. "hajarakentamista".

60. Puolustusvoimien kanta tuulivoimarakentamiseen on selvitettävä jo maakuntakaavan laatimisen yhteydessä.

- Tuulivoimayrittäjälle on aiheutunut merkittäviä kuluja, koska puolustusvoimien kielteinen kanta on selvinnyt vasta rakennuslupaa haettaessa.

61. Näyttö toteutuneesta energiankulutuksesta on hyväksyttävä osoitukseksi rakennuksen energiankulutuksesta.

- Nykyisin uusilta ja uudehkoilta omakotitaloilta vaaditaan myytessä ja vuokrattaessa teoreettinen, todelliseen energiankulutukseen perustumaton energiatodistus, jonka hankkiminen maksaa kohtuuttomasti ja aiheuttaa tarpeetonta byrokratiaa.

62. Piensähkön tuottamisen esteet on poistettava ottamalla käyttöön pientuottajan nettomittarointi.

- Tuottamalla verkkoon sähköä voidaan tuotetun sähkön määrä vähentää ostetusta sähköstä osittain tai kokonaan.

63. Aurinkopaneelien asentaminen talon katolle pitää sallia ilman rakennus- tai toimenpidelupaa.

- Nyt lupakäytäntö vaihtelee kunnittain.

64. Haja-asutusalueella ei pidä vaatia rakennuslupaa, mikäli öljy vaihdetaan maalämpöön.

- Pelkän ilmoitusmenettelyn tulee riittää.

D. JULKISET PALVELUT

SUJUVAMMAKSI

65. Sosiaali- ja terveystalouden rahoitus on uudistettava monikanavaisesta rahoituksesta kohti yksikanavaisuutta.

- Nykyjärjestelmässä liian usein asiakkaan hoitovastuuta ja hoidosta aiheutuvia kustannuksia pompotellaan viranomaiselta toiselle, jolloin millään toimijalla ei ole kokonaisvastuuta. Uudistus vähentää myös byrokratiaa.

66. Kotihoidontuen kiintiöittämisestä (hallituksen hanke) on luovuttava.

- Hallituksen päätös kiintiöittää alle 3-vuotiaiden lasten kotihoitoa kaventaa perheiden valinnanvapautta, lisää byrokratiaa sekä tulee kalliiksi kunnille ja valtiolle.

67. Lapsilisä tulee myöntää automaattisesti lapsen syntymän jälkeen lapsen äidille.

- Nyt lapsilisää pitää erikseen anoa 6 kuukauden määräajassa

68. Verotuksen lapsivähennyksestä (hallituksen hanke) on luovuttava.

- Hanke on epäselvä, epäoikeudenmukainen ja byrokraattinen. Yksinkertaisempaa on luopua suunnitelluista lapsilisäleikkauksista.

69. Oppivelvollisuusiän nostosta (hallituksen hanke) on luovuttava.

- Oppivelvollisuusiän nosto ei ehkäise nuorten syrjäytymistä, vaan tarvitaan räätälöityjä, yksilökohtaisia toimenpiteitä syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

70. Kutsuntakäiselle nuorisolle tehdään tulevaisuuskutsunnat, jossa arvioidaan nuoren terveydentila ja tulevaisuuden suunnitelmat.

- Apua tarvitsevat nuoret saadaan näin ennalta ehkäisevien toimenpiteiden piiriin ajoissa, pienellä kustannuksella ja leimaamatta.

71. Omaishoidon tuki on siirrettävä kunnilta Kelan vastattavaksi ja luotava yhdenmukaiset valtakunnalliset kriteerit.

- Kelalla on valmiudet ottaa heti tehtävä hoidettaviksi ja omaishoitajat saadaan keskenään tasavertaiseen asemaan.

72. Kuntien ja Kelan yhteistyön sekä kansalaisten yhdenvertaisuuden parantamiseksi perustoimeentulon laskenta ja maksatus on siirrettävä Kelan tehtäväksi.

73. Tietosuojaa ja salassapitomääräyksiä pitää uudistaa siten, että viranomaiset saavat tarvitsemansa tiedot ja samalla asiakkaan etu toteutuu.

74. Samaa sairautta tai vammaa koskevista päällekkäisistä lääkärintodistuksista ja lausunnoista on luovuttava.

- Nykyisin esimerkiksi samasta vammasta tai sairaudesta kunnat, KELA ja vakuutusyhtiöt vaativat kukin omanlaisensa todistuksen.

75. Ajasta ja paikasta riippumatonta korkeakouluopiskelua on lisättävä.

- Tämä voidaan toteuttaa muun muassa lisäämällä sähköisen tenttimisen, oppimateriaalin ja etäluentojen määrää sekä mahdollistamalla kurssitarjonta ympärivuotiseen opiskeluun.

76. Oppisopimuskoulutus on kehitettävä työsuhteesta koulutussuhteeksi.

- Tavoitteena on, että opiskelija, yritys ja oppilaitos solmivat koulutus sopimuksen, jonka mukaan pääosa ammattiin oppimisesta tapahtuu työpaikoilla. Opiskelijalla olisi oikeus opintorahaan ja muihin opintososiaalisiin etuuksiin ja hän saisi yritykseltä tekemästään työstä korvauksen, joka nousisi opintojen edistyessä.

77. Kaikille kansalaisilla on oltava oikeus verkkotunnuksiin.

- Kaikki pankit eivät anna sähköisiä verkkotunnuksia asiakkaille,

joilla on maksuhäiriömerkintä. Verkkotunnuksen puuttuminen hankaloittaa mm. työttömien asianhoitoa TE-toimistoissa niiden siirtyessä yhä enemmän sähköisiin palveluihin.

78. Yhdenmukaistetaan sähköinen asiointi julkisissa palveluissa (valtio ja kunnat) sekä otetaan käyttöön yhtenäinen suojattu tunnistautumistapa.

79. Valtion paikallispalvelut (Kela, maistraatti, työvoima- ja verohallinnon palvelut ja poliisin lupapalvelut) turvataan kaikille suomalaisille koko maassa vähintään kuntien ja valtion yhteispalvelupisteissä tai etäpalveluina.

80. Kroonisista sairauksia koskevien reseptien voimassaoloaika on voitava pidentää lääkärin harkinnan mukaan kahteen vuoteen.

81. Henkilökortin voimassaoloaika on pidennettävä 10 vuoteen.

- Nyt se pitää uusia joka viides vuosi.

82. On luovuttava erillisten palkkatodistusten vaatimisesta työsuhteen päättymisen ja lomautuksen yhteydessä sekä haettaessa asuntotukea, opintotukea tai muita etuisuuksia.

- Työnantajalta saatu palkkalaskelma kumulatiivisine ansioineen pitää riittää.

83. Poliisin määräämiä sakkorangaistuksia ei pidä toimittaa syyttäväviranomaisen vahvistettavaksi, vaan poliisin päätöksen tulee riittää.

84. Rahankeräys on muutettava lupamennettelystä ilmoitusmenettelyksi.

85. Sisävesiliikenteen toimintaedellytyksiä ei pidä vaarantaa uusilla ylikireillä turvamääräyksillä.

86. Huviveneiden käsiammuttimen vuosittaista tarkastusta tulee joustavoittaa joka toinen vuosi tehtäväksi.

87. Tähtisadetikkujen 18-vuoden ikäraja vaatimuksesta on luovuttava.

88. Terveysturvajärjestelmän mukaiset solariumpaikkojen valvontakäynnit on poistettava.

- Laitteiden tyyppihyväksyntä sekä ikäraja- ja varoitusmerkinnät pitäisi riittää.

E. Tervettä järkeä lain tulkintaan

Esimerkkejä elävästä elämästä:

89. Vapaaehtoistyön tulkintaan on saatava tolkkua, mikäli ei ole kyse toistuvasta työstä.

- Esimerkiksi työ- ja elinkeinotoimisto katkaisi työttömältä työttömyystuen maksamisen, koska hän oli auttanut yrittäjäystävänsä firman avajaisissa kahvinkeitossa. Viranomaisen ei katsonut tällaista toimintaa vapaaehtoistyöksi.

90. Valitushakemusten vähentämiseksi viranomaisen on perustettava päätöksensä selkeästi, miksi etuutta ei ole myönnetty.

- Päätöksissä on usein vain tyydytty viittaamaan lakipykäliin, olipa päätös kielteinen tai myönteinen.

91. Järjen käyttö hallinnossa on sallittava. Inhimilliset virheet tai unohtukset eivät saa johtaa järkevän ja hyvän toiminnan loppumiseen.

- Tyrnävällä annettiin lukio-opetusta ns. etälukiona, jossa opetuksen tarjosi Oulun kaupunki videoneuvottelutekniikkaa hyödyntäen. Opetus käynnistyi OKM:n päätöksellä. OKM tulkitsi yllättäen useita vuosia myöhemmin, että kokeiluluvan perusteella toimintaansa jatkanut Tyrnävän etälukiolta puuttui varsinainen toimilupa. Sen perusteella Oulun kaupunki määrättiin maksamaan takaisin valtionosuudet, vaikka suoritussa tarkastuksessa ei itse toiminnasta ollut mitään huomautettavaa.

92. Elintarvikelaki ei saa estää pienten yritysten järkevää toimintaa.

- Tyrnin viljely kaatui byrokraatiaan, kun terveystarkastajan tekemällä elintarvikelain tulkinnalla tyrnin puristuksen, pastöroinnin

ja pullotuksen seurauksena tuotteesta syntyi lain tarkoittama elintarvike, ja tämän tulkinnan myötä tuli elintarvikelain muut säännökset (mm. kuljetus ja varastointi) sovellettaviksi (Maaseudun Tulevaisuus 4.8.2014).

93. Toimilupaehdoista on poistettava varsinaisen toiminnan kannalta epäolennaiset vaatimukset.

- Moitteetta 26 vuotta toiminut lääkärikeskus muutti uusiin tiloihin, minkä vuoksi yrittäjä joutui hakemaan uutta toimilupaa. Lupapapereiden täyttäminen vei viikon työpanoksen. Yrittäjän laatima omavalvontasuunnitelma oli kahdeksansivuinen, mutta lupaviranomaisen mielestä siivouskomeroon olisi pitänyt rakentaa lattiakaivo. Yrittäjä lopetti toiminnan virallisena palvelutuottajana.

94. Suomen on vaadittava muutosta EU-direktiiveistä johtuviin ja Suomen olosuhteisiin sopimattomiin vaatimuksiin.

- Merkonomikoulutuksen omaava taksiryttäjä suunnitteli hankkivansa linja-auton hoitaakseen sillä kotikuntansa koulukyydityksiä. Linja-auton käyttäminen edellytti joukkoliikennelupaa, jonka edellytyksenä on linja-autoliikennöitsijän yrittäjätutkinto, jota edeltää pakollinen linja-autoliikenteen yrittäjäkurssi. Suomessa kyseistä koulutusta järjestetään vain Helsingissä, Tampereella ja Hämeenlinnassa. Viranomaisiin edellytti yrittäjätutkinnon suorittamista, koska yrittäjällä ei ollut kahta taksilupaa, vain yksi. Taksiryttäjän suunnitelmat eivät toteutuneet, koska hänellä ei ollut mahdollista jättää työtään ja perhettään useiksi viikoiksi.

95. Talkooväelle tarjottujen aterioiden on oltava aina verottomia.

- Nykyisin talkootyön tekemisestä pitää ilmoittaa verohallinnolle ja verohallinnon tulkinnan mukaisesti myös talkoilla tarjotusta aterialta pitää talkoolaisen ilmoittaa verotuksessaan ja maksaa ateriosta vero.

96. Tervettä järkeä kuntien lupavaatimuksiin.

- Helsingin rakennusvirasto vaatii lumenpudotuslupan. Samalla se ilmoittaa, että jos lumia ei pudoteta, kiinteistön omistaja joutuu vahingonkorvausvastuuseen.

F. HYVIEN KÄYTÄNTÖJEN LEVITTÄMINEN

97. Liperin ”kellokorttimalli” päivähoitomaksun määrittämisen perusteena. Liperissä päivähoitomaksu määräytyy todellisten hoitotuntien perusteella, jonka seurauksena lasten päivähoitotunti on lyhentynyt sekä vanhempien että kuntien kustannukset pienentyneet.

98. Koulut myyvät yli jäänyttä ruokaa ikäihmisille (SITRA:n hanke Jyväskylässä).

99. Mielenterveytyössä Etelä-Karjalan malli, jolloin asiakas voi mennä hoitoyksikköön ilman lääkärin lähetystä.

100. Ammatillisille oppilaitoksille ja korkeakouluille annettu mahdollisuus tunnustaa oman koulutusalan työkokemus osaksi tutkintoa mm. työharjoitteluna otetaan nykyistä laajemmin käyttöön. Nykyisissä käytännöissä on liikaa vaihtelua.

101. Hyödynnetään nykyistä enemmän kansalaisten ja järjestöjen osaamista byrokratian purkamiseksi ja hallinnon keventämiseksi.

Kansalaisilla on palvelujen käyttäjinä ja julkisen hallinnon asiakkaina ideoita, kuinka byrokratiaa voitaisiin karsia ja asiat saada sujumaan paremmin. Todellinen byrokratian purku vaatii ulkopuolisia silmiä.

MITÄ BYROKRATIA TARKOITTA?

- liittyy julkishallinnon olemukseen ja toimintaan
- liittyy menettelyyn, jolla varmistetaan tasavertainen kohtelu hallinnossa
- julkista päätöksentekoa ohjaavat ennalta määrätyt säännöt, normit

Mitä turha byrokratia tarkoittaa?

- turha byrokratia näkyy hallinnon hitautena, jähkkytenä, muodollisuutena, ikuisena paperisotana, tarpeettomina selvitysvollisuuksina ja pääasialliseen toimintaan liittymättömän tiedonkeruuna

Onko toiminnan tehostaminen ja vaikutavuuden lisääminen byrokratian purkamista?

- ero poliittisiin tavoitteisiin ja funktioihin?
 - esimerkiksi varallisuusveron poistamisessa kyse muustakin kuin verohallinnon byrokratian purkamisesta
- peruspalvelut on erotettava niistä täydentävistä oheis- ja tukipalveluista
 - vaikutus sääntelytasoon ja - tarkkuuteen

MITÄ TARKOITTA NORMI?

- pelisäännöt
 - yhteisön jäseniä sitova toimintaohje
 - yhteisön hyväksymä käyttäytymissääntö
- menettelytapa
 - sitova toimintaohje
- säädös
 - lakikokonaisuus (esimerkiksi arvonlisäverolaki)
- säännös
 - lakipykälä
 - asetus
- säädöshierarkia
 - lainsoveltajan ohjeistus
- suositus
 - suositus on palautettava alkuperäisen tarkoituksensa mukaisesti suositusten asemaan eikä suositusta tule käyttää tulkinta-aineistona oikeus- ja lainvalvontaviranomaisissa
- yleinen käytännön elämän havainto: sinänsä perusteltua säädöstä/säännöstä sovelletaan käytäntöön suppeasti, säännöksen päätarkoitus sivuutetaan tai muutoin epäjohtonmukaisin tavoin (säännöstulkintaan liittyvä suhtautuminen)

- ennustettavuus
- pitkäjänteisyys
- johdonmukaisuus
- luottamusta rakentava lainsäädäntöpolitiikka
- tehtävien ja rahoituksen tasapainoperiaate valtio-kunta -suhteessa
- parempaa ja laajempaa kuulemista valmisteluvaiheessa
 - lainsäädännön, muiden säännösten ja toimenpiteiden huolellinen valmistelu, vaikutusten ja vaikuttavuuden parempi arviointi etukäteen, asiantuntijoiden ja käyttäjien/asiakkaiden kuuleminen valmisteluvaiheessa ja palautteen huomioonottaminen
 - avoin yhteiskunnallinen keskustelu valmisteluvaiheessa
- yleinen käytännön elämän havainto: Suomessa elää sitkeä lailla säätämisen ja sääntelemisen perinne
 - tutkimusten mukaan Suomi on yksi läntisen Euroopan lainsäädäntöintensiivisimpiä maita
 - tutkimusten mukaan vuoden 2000 perustuslaki on vahvistanut edellä mainittua: vallitsevan tulkinnan mukaan lakia alemmantasoista sääntelyä ei juurikaan käytetä, lait ovat yksityiskohdaisia ja säännösten määrä on suuri

KANSANTALOUDELLINEN VAIKUTUS

- kiristynyt sääntely ja toimimattomat lupamenettelyt näivettävät investointeja ja talouden pitkäaikaisia kasvunäkymiä
- viranomaislupabyrokratian (käsittelyprosessin hitaus, valituskierteet) takia kansan- ja aluetaloudellisesti tärkeät investoinnit hidastuvat tai pahimmillaan kokonaan peruuntuvat
- perusteeton lupabyrokratia vie Suomen taloudelta jopa miljardeja

YRITYSKOHTAINEN VAIKUTUS

- tuloksekas yritys- ja liiketoiminta vaatii pitkän aikavälin suunnittelua ja sääntely-ympäristön vakautta ja ennustettavuutta
- äkkinäiset lainsäädännölliset muutokset, ”jojo” -ilmiöt aiheuttavat lisäbyrokratiaa ja ylimääräisiä kustannuksia

EU – SÄÄNTELY SYNTYY JÄSENVALTIOIDEN MYÖTÄVAIKUTUKSELLA

- EU:n komission lainsäädäntöehdotukset on otettava parempaan seurantaan ja vaikutettava niiden sisältöön jo valmisteluvaiheessa (kansallinen edunvalvonta)
 - käytännön esimerkkinä muun muassa yritysten byrokratiaa lisäävä EU:n säännösvalmistelu
 - EU:ssa on Parempi sääntely -toimintaohjelma, jossa on keskitytty yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseen
 - EU – lainsäädäntöä on sovittava paremmin pienyritysten sisämarkkinoihin ja saatava pienet ensin – periaate toteutumaan myös käytännössä
- EU sääntelyn ja kansallisen sääntelyn yhteydessä on hyvä muistaa, että monet yksittäiset oikeudenalat kuten sopimus-, yhtiö-, työ-, maankäyttö-, perhe- ja perintö sekä rikos- ja prosessioikeus ovat pääosin kotimaisen kansallisen sääntelyn varassa

MITÄ YRITYSTEN HALLINNOLLINEN TAAKKA TARKOITTAÄ JA MITEN SE ILMENEE?

- yritysten velvollisuuksia ilmoittaa viranomaisille tietoja joita yritys ei muutoin keräisi
- hallinnollinen taakka syntyy tietopyyntöjen määrästä, tietojen luovutuskäytäntöjen kankeudesta
- hallinnollinen rasittaa enemmän pieniä kuin suuria yrityksiä

- hallinnollista taakkaa on eniten verotuksessa, työnantajana toimimisessa ja ympäristölainsäädännössä
- työnantajan hallinnollista taakkaa aiheuttaa lähinnä työsuhteen alkaminen ja päättymisen sekä lomautus
- työnantajan on ilmoitettava yritystietojärjestelmään ja eläkeyhtiöille palkanmaksun alkamisesta ja loppumisesta
- hallinnollista taakkaa voidaan keventää säädösmäärää vähentämällä, sähköistä asiointia ja tietohallintoa parantamalla, lainsäädäntöä selkeyttämällä ja yhden luokun palvelun periaatetta kehittämällä

TOIMINTASUOSITUS JA JOHTOPÄÄTÖS

Parempi lainvalmistelu vaatii seuraavalta hallitukselta:

- paremman oikeudellisen sääntelyn toteuttamiseksi seuraavalla hallituksella tulee olla todellinen ja määrätietoisesti johdettu lainsäädäntösuunnitelma säädösvalmistelun laadun parantamiseksi, merkittävimpien lainsäädäntöhankkeiden määrittämiseksi sekä turhan byrokratianormiston purkamisesta
- parempaa konsernijohtoa (VNK:n rooli) ja parempaa koordinaatiota eri ministeriöiden kesken
- epäonnistunut, hyödytön, tarpeeton ja aikansa elänyt säännös on purettava
- yleinen käytännön elämän havainto: pitääkö epäkohta aina uudella normilla tai sääntelyllä?
 - tutkimustiedon mukaan vuonna 2013 Kataisen hallitus antoi yli 220 hallituksen esitystä, ne sisälsivät noin 700 eri lakiehdosta, noin 4800 pykälää, hallituksen esitystekstiä oli lähes 11 000 sivua ja perustelutekstin osuus oli noin 5 000 sivua

101

